

**ВОГОНЬ
ОРЛИНОЇ
РАДИ**

Ч.65

ВЕРЕСЕНЬ

1983

УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ

Конференція Українських Пластових Організацій

УПН - ОРЛИНИЙ КРУГ

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ
ч. 65

ЖУРНАЛ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ
ВЕРЕСЕНЬ 1983

Редакційна Колегія:

пл. сен. Христя Базилевич
пл. сен. Дарія Даревич
пл. сен. Іван Франів
пл. сен. Таня Онищук
пл. сен. Т. Самогулка

Christine Bazylewycz
45 Oakmount Rd. APT. 208
Toronto, Ont. M6P 2M4
Canada

Адміністратор:

пл. сен. Денис Бенарський

Mr. Denys Bednarsky
35 Marsac Pl.
Newark, N. J. 07106
U.S.A.

З М І С Т

Від Редакції.....	1
Свічка для України.....	2
Плянуння в УПН - бр. І.Франів.....	3
Програма відсвяткування події Першого листопада-І.Франів.....	7
Перший листопад.....	9
Любіть книжку - О.Виня.....	11
Я-бібліотекар - С.Жупанин.....	11
Як Петренки хотіли мудрим стати-Л.Гніл - Б.Цмоць.....	12
Куток Плекання Української Мови.....	16
Як називається ця горюдина	
Мовні гри для новацтва-Л.П'ясецька.....	17
Скоромовки і вірні.....	19
Чи пізнаєш нас-Д.Даревич.....	20
Осінь-Н.Забіла	
Загадки-Л.П'ясецька.....	21
Як квіркуни урятували Ісусика.....	22
Чому в зимку ялинка зелена-М.М. - Івга Шугай.....	24
Келідки-сест. Адріана.....	25
Зимова прогулянка "Білечек"-сест. Одарка.....	27
Двадцять Друге Січня.....	28
Складання заяви вступу-сест. Т.О.....	29
Складання обіцянки та іменування.....	31
Як зробити - сест. Одарка.....	32
Зимові гри - Орел М.Світуха.....	33
У 55-річчя УПН: Австралія - Старий Орел-С.О. О. Тарнавська ..	36

Обкладинка: пл. сен. І. Юрчук

Ілюстрації та наліпка: пл. сен. Дарія Даревич

Машинопис: п. І. Зелська, ст. пл. Р. Сливинська

Тираж: 300 примірників - Ціна цього числа 1.75 дол. + 0.50 пересилка
Виключно для внутрішнього вжитку в Пласті. - Всі права застережені.

Дорогі Братчики і Сестрички !

Про важливість плекання української мови в Пласті не будемо писати тому що всі братчики і сестрички є свідомі цього. Однак українська мова є дораз менше і менше розговірною мовою в новацтві. Тому треба включити в новацькі заняття більше таких елементів що дають дітям нагоду поширювати знання української мови. Засобів для досягнення цієї мети є дуже багато! В цьому числі започатковуємо "Куток Плекання Української Мови" який допоможе Вам чистинно в цьому. Тому що це число В.О.Р. є спізнене деякі матеріали не будуть на часі але зможете використати їх пізніше.

З РАДІСНИМ СВЯТОМ РІЗДВА ХРИСТОВОГО І З НОВИМ РОКОМ
БАЖАЄМО ВАМ ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ.

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

ГОТУЙСЬ!

Редакційна Колегія

СВІЧЕЧКА ДЛЯ УКРАЇНИ!

По першій світовій війні завівся у нас гарний Свят-вечірній звичай: на святочному столі залишати одне накриття із засвіченою свічечкою біля нього для Січового Стрільця, що загинув за Україну. А в Пласті після того, коли ми виїхали так далеко від Рідної Землі, всі новачки, новаки та загалом пластунки і пластуни у день Святого Вечора, 6 січня, о год. 10.15, на сході Канади та США, тобто в часі, коли сходить перша зірка в Україні, збираються у домівці світити свічечку. Коли ж неможливо прибути до домівки, світять дома чи просять когось з рідних, що залишився в хаті, щоб в їхньому імені це зробив. Запалення свічечки говорить про те, що ми пам'ятаємо про рідних і близьких в Україні, що з ними еднаємося при святвечірньому світлі.

Сестрична Леся

РІЗДВО

Світять в небі зорі,
Біло на полях,
Янгольській хори
Грають в небесах.

Радощами свята
Розіскрився сніг;
Идуть новаченята
Із чужих доріг.

На велике свято
Роздзвонився дзвін;
Идуть вони віддати
Богові поклін.

Зірка просвітила
До вертепу шлях,
Де Марія Сина
Бавить на руках.

Хором там лунають
Рідні колядки,
То Христа вітають.
В крузі новаки.

Рученьки Дитяти
Їх благословлять.
Сплами зростати,
Волі добувати.

Волі добувати
У великі дні,
Правду знов вітати
В рідні сторони.

ПЛАНУВАННЯ В УПН

Минуло літо і почалися знову нормальні заняття з новацтвом. Та чи кожне гніздо і рій має вже відповідний план-програму яка має допомогти досягнути визначену мету?

Може хтось робить програму перед кожними сходами і заняття проходять успішно. Тому може думати, що несконечно потрібний план зайняти на довгий час наперед.

Однак, коли приглянемося ближче до мети Уладу Пластунів Новаків, де є визначено, що УПН дає дітям змогу якнайкраще та найповніше розвивати духовні, суспільні та фізичні сили згідно з ідейними основами Пласту, тоді витягнемо з того всі аспекти виховання /починаючи з ідейних основ Пласту/:

1. морально-релігійне виховання
2. національно-етнічне
3. суспільне
4. фізичне
5. виховання здоров'я
6. сприймально-візнавальне
7. природознавче
8. естетичне
9. музично-вокальне
10. господарське
11. працелюбне
12. виховання провідників

До того потрібно взяти під увагу засоби, форми та методи виховної дії, щоб заняття були цікаві і різноманітні, як сходи рол, збірки гнізда, прогулянки, змаг, вогник, табір і імпрези та інші.

Те все вичислене вказує нам, що без доброго плану того всього охотити неможливо. ПЛАН ПРАЦІ Є ЦІЛОРІЧНИЙ ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС, ЩО ВИМАГАЄ ПОВАЖНОЇ ЗАСТАНОВИ І ДОБРЕ ОБДУМАНОЇ ПРОГРАМИ. Без відповідного плану немає систематичного виховання, немає тягlosti праці і не використовується всіх виховних засобів. План праці допомагає й улегшує працю з новацтвом та робить новацькі заняття послідовними, різноманітними і цікавішими. Вимоги новацьких роб, новацькі вмилості, нові роки, календарні свята та зацікавлення новаків і новачок це підстави на яких будемо планувати розвиток занять.

Також важливе, щоб кожний новак чи новачка були взяті під увагу у відношенні до цілості програми. Є добрий той виховник, що має добре оформлену програму на довгий мету, а є мудрий той, що взяв під увагу, яка роля буде кожного новака чи новачки в програмі.

Є діти що люблять прогулянки, перебування серед природи; інші люблять ручні заняття, майстрування; ще інші мають нахил до спорту, люблять гри. Деякі діти є тихі, деякі читають і багато думають; інші вміють розповідати і почувуються добре в акторстві. Також маємо дітей різного віку. Найменші, що перший рік в новацтві мають свої особливі потреби, вони ще шукають свого місця і ролі в рої, яка б дала їм задоволення. Ті що вже є в новацтві другий і третій рік мають вже більш розвинені зацікавлення і треба дати їм можливість поширювати зацікавлення, відповідно до

їх здібностей і координації. Для тих же вже є останній рік в невадстві, треба їх зацікавлення поглиблювати і починати розвивати їх провідницькі здібності та криготовляти їх психологічно і фізично до шнадтва.

В плануванні програми беремо під увагу всі ті різниці, виховні аспекти та наші спроможності і стараємося, щоб в тій програмі кожний новак мав місце для росту і рівночасно міг рости рій і гніздо. Значить, щоб було виховання індивідуальне і смільнети.

Як починати планування: насамперед беремо календар зайнять станиці і записуємо дати в яких буде брати участь невадтво. Скорше робимо річний рамовий план краді і зазначаємо дати росвих та гніздових зайнять. Відзначаювання різних свят надається краде гніздом. Тому можемо відразу записати мету, теми і форми зайнять для відзначаення свят. Ренту гніздових зайнять вмінуємо жеміж росві зайняття. **ОСНОВНА ВИХОВНА ПРОГРАМА ПЕРЕВОДИТЬСЯ НА РОСВИХ ЗАЙНЯТТЯХ.** Тому дивимося на вимоги невацьких проб та вмілостей і розподіляємо їх на кооднекі росві зайняття. Деякі точки невацьких проб вимагають більше часу і мета кількох зайнять буде та сама, лише теми будуть інші.

Коли маємо скелет річного рамового плану, тоді починаємо будувати детальні програми кожних зайнять. Визначаємо форми зайнять, як сходни роя, коогулянки, змаги, вогники і тодо. Змаги є коначні до перевірки проб і вмілостей, а вогники надають більше чару і є потрібні до складання обіцянки, іменування і інших церемоніялів. Всі церемоніяли включно з надаванням виших ступенів є добре робити на гніздових зайняттях.

Гніздові зайняття повинні бути доповненням виховної програми роів і скоординовані з планами роів.

Детальні росві програми не мусять бути виготовлені відразу на цілий рік; вистачить виготовити їх квартално на три місяці, але треба мати визначені теми на цілий рік, бо тільки в цей спосіб будемо мати запевнення, що охожимо всі точки невацької проби чи вмілості і про нічого незабудемо і не забракне нам часу. Кожні зайняття повинні мати провідну думку-тему яка має есягнути визначену мету.

В програмі повинні бути такі елементи:

Кілька різних гор, розповідь, пісня, самодіяльна гра, танок майстрування, резмеви новаків, тодо. Є дуже важливе відновідне до теми відкриття і закриття зайнять. Та щоб жеміж тими двома церемоніяльними точками програма була уложена так щоб рух переплітався з безрухом, галас з тишиною. Головне, щоб створювати і вдержувати зацікавлення.

Тому добре мати на увазі такі ствердження:

- акція є лінна як безактивність
- активна участь є лінна як насивно дивитися чи слухати
- на дворі є краде як у домівці
- надзвичайне є більш захоплюєче як звичайне
- несподіване є більш цікаве як сподіване
- таємниче є більш привабливе як очевидне

В цілорічному плані повинне бути все що потрібно новакові чи новаці до перевірки проби. Участь новака в програмі має йому змогу засвеїти всі вимоги до проби в легкій, цікавій формі. Навіть змаг до перевірки проби не є форма іспиту, а цікава гра.

В плануванні повинен бути включений новацький табір, не всі станиці мають свої окремі табори і там де неможливо брати участі в плануванні табору треба лише зацікавити новаків, щоб їхали на табір. Таборові програми звичайно побудовані на новацьких вмілостях та ігрових комплексах. Там є можливість доповнити знання яке є у вимогах до новацьких роб.

Плян праці гнізда і роїв виготовляє гніздовий з братчиками роїв. Там де є кілька гнізд і діяльна Кадра Виховників можна виготовляти разом.

В плануванні треба взяти під увагу також виховний склад, який має перевести програму, всі допоміжні особи, які можуть влаштувати новацьку імпрезу, допомогти в цілоденній новацькій прогулянці і інше. Якщо є між батьками кваліфіковані особи, які можуть зайнятися групою новацтва зацікавленню театром, малярством, ділянками спорту і інше треба їх використати, головне до новацьких вмілостей. Такі групи зацікавлення можуть діяти в системі новацької програми, але не коштом нормальних новацьких зайнят. Багато ділянок зацікавлення можуть бути корисні а зокрема діяльність акторства є дуже позитивна, бо діти вивчають ролі і в цей спосіб вчаться української мови. Вони будуть радо вивчати, якщо будуть знати, що виступлять на сцені перед публікою, або навіть лише перед новацтвом. Треба для них такі нагоди створювати.

Всяка діяльність яка захоплює до праці над собою, співпраці в гурті і розвиває умові та фізичні здібності є позитивною. Тимбільше, що це все переводиться в українській мові і дає подвійну користь.

Рівнож техніка фільмування і звукозаписів пішла далеко вперед і апаратура є доступна не лише для професійних людей. Багато батьків мають апаратуру якою можуть безкоштовно послужити зацікавленій групі. Такі групи могли б співпрацювати з акторськими групами і тими фільмованими сценками могли б користуватися на новацьких зайняттях. Якщо б це поширилося на внацькі гуртки і навіть при співучасті старшого пластуна, з того була б користь не лише для тих, що беруть участь в тому, але також для Пласту і української громади.

Ідейні основи в Пласті є незмінні, але засоби і методи виховання повинні йти в парі з життєвими змінами. Тому подумайте не лише над тими ділянками, бо можуть бути інші зацікавлення новацтва, які можуть бути корисні у вихованні. В одній станиці може вдасться організувати одне, а в другій інше, залежно від зацікавлення виховників і новацтва і чи є люди які можуть в тому допомогти.

Старайтеся притягнути якнайбільше батьків до співпраці і всіх які можуть допомогти в переведенні іновачій, що йдуть разом із життєвими змінами. Нехай не лякає Вас, що завелику програму буде важко перевести, бо вміння організувати людей до помочі улежнує працю. Насамперед старайтеся відчутти зацікавлення новацтва, потім скличте батьків на сходи, представте їм основну програму і нові ідей-пропозиції та спитайте батьків хто з них може ділянкою зайнятися. Можливо хтось з батьків може знайти людину з поза Пласту, яка зможе певну ділянку вести, або бути допоміжною.

Не розчаруйтеся тим як Вам щось не вдасться, бо лише тоді є можливе щось зробити коли перебується.

Тепер не жешернімся до плану граці основної програми не-вацтва. Кожний план може мати свої недоліки і навіть найкращий план є важко в сто відсотків перевести. Та якщо програма є добре обдумана, має цікавий матеріал і відповідно уложена то напевно новацькі зайняття будуть більш успішні. Тому не жалуйте часу на планування програм, бо це напевно улегнить грацю.

Пам'ятайте, що добрий план є половина успіху. Тож бажаємо Вам успіху в плануванні.

братчик Іван Франів

Л. Храплива

КРІС

Як у дві Листопадові
Гнались бурі понад Львів,
Дали кріса Василькові,
Щоб без діла не сидів!

З крісом йшов крізь стріли,
(крики,
І дороги не змінив,
Хоч той кріс такий великий,
А Василь такий малий.

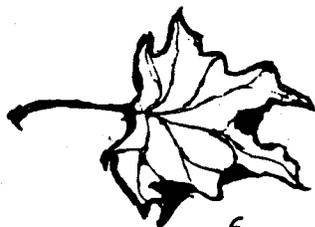
І стріляв у битві дикій,
Щоб злякався ворог злий,
Хоч той кріс такий великий,
А Василь такий малий.

А як ніч прийшла осіння,
Вітер жовте листя ніс,
Впав Василько на каміння,
Біля нього вірний кріс.

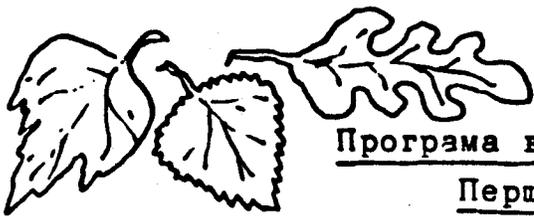
Як навала наступала
Ворогів страшних, лихих,
На камінні щось лежало;
Глянув вітер і затих...

Глянув вітер і полинув,
Вістку світові поніс,
Що мала львівська дитина,
А такий великий кріс...

з " Готуйсь "

Програма відсвяткування події

Першого Листопада

I. Частина в домівці:

1. Збірка роя, обряд відкриття, новацька пісня
2. Розповідь: "Перший Листопад"
3. Пісня: "Гей, у лузі"

II. Частина: вимарш до парку

1. Хід за знаками
2. Теренова гра: Вивіси прапор у твердині ворога
3. Вислід гри, вирізнення і похвали
4. Закриття: "Листопадовим переможцям СЛАВА!"

Вимарш до парку:

Гніздо поділити на половину. Одна частина виходить до парку з західньої сторони, а друга з східньої, залишаючи за собою знаки. Ці групи зустрічаються в парку, визначають терен твердині і уставляють біля 4 брам "твердині" по двох стійкових, що стоять із зав'язаними очима у віддалі 5 - 8 кроків лицем до себе. Кожний стійковий надслухує уважно чи не підходить ворог. Коли почує у віддалі якісь звуки, вказує рукою напрям і кличе "стій!". Коли вкаже правильно на ворога, то виключує його з гри. З цими групами новаків іде гніздовий і один братчик.

Новаки, що залишилися в домівці, це українські Січові Стрільці. Їхнім завданням є дістатися до твердині і вивісити на мачті синьо-жовтий прапор. Вони виходять двома групами за знаками 5 - 8 хвилин після відходу першої частини. Новаки, що йдуть з північної частини мають здобути північну і східну браму, а з західної - західну і південну.

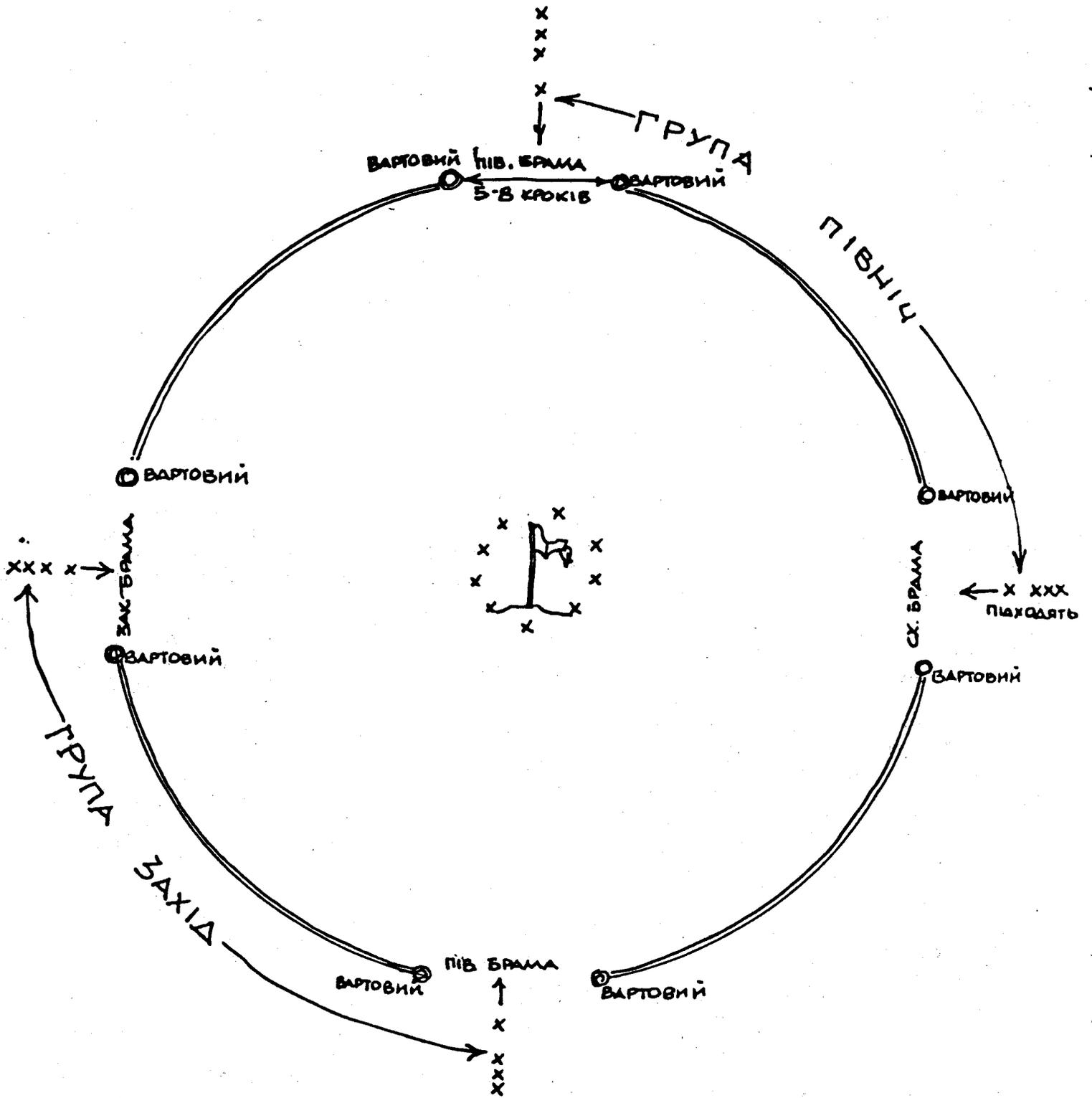
По одному новаки стараються нечутно пройти попри стійкових до середини твердині. Вартовий не сміє кричати без причини "стій!". Після трьох разів непотрібних вигуків /в той час, коли до брами ніхто не підходив/ він стає нечинний і не має права брати загальної участі в грі.

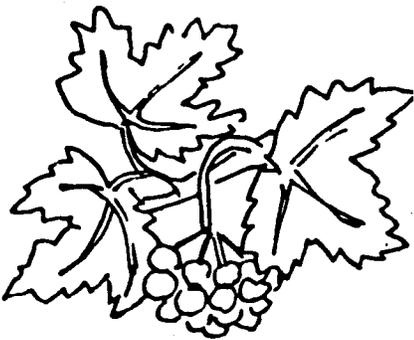
"Січові Стрільці" стараються продертися попри стійкових до середини. Збиті /ті, на котрих стійковий правильно вкаже рукою і скаже "стій!", бо зачує шелест/, збираються спокійно в одному місці біля твердині, а ті, що дісталися досередини, чекають там аж до кінця гри. Якщо той новак, що несе зі собою прапор, відпаде з гри, він передає прапор іншому, ще чинному новакові.

На кінці гри, ці новаки, що успішно продерлися до твердині, підносять прапор і кличуть тричі "слава".

Перед закінченням свята підчислюється число збитих новаків і нечинних вартових та подається до загального відома новакам вислід гри.

братчик І. Франів

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД

При кінці жовтня 1918 р. сотник Дмитро Вітовський прибув до Львова з малою групою Січових Стрільців з метою визволити наше місто від чужих військ.

В темну, осінню ніч, коли ціле місто спало тихим сном, Українські Січові Стрільці вирушили в бій, щоб довершити свій плян. В четвертій годині ранку підійшли вони під будинки, де спало австрійське військо, тихенько розброїли всіх вартових, забрали всю зброю ворога і, без великих боїв, перебрали владу в свої руки. Рано мешканці міста Львова побачили на ратуші рідний український прапор, що гордо сповіщав світові про самостійність Західної України.

Дванадцятьлітній Олесь вперше в своєму житті побачив на вежі синьохвотий прапор. Він ще добре не розумів, що це самостійна держава. Його старший брат був Січовим Стрільцем, що через чотири роки боровся проти москалів, а тепер прибув до Львова, брав участь у розбросні чужого війська та був одним з українських вояків, що довершили довголітню мрію народу про вільну й незалежну Україну. Олесь також хотів прислужитися своєму народові. Та до Січових Стрільців йти не міг, бо був ще замалий, а іношого способу допомоги для свого краю не знав. Тому, коли прийшов брат на відвідини до хати, Олесь не витерпів і попросив у нього поради.

— В нас є багато різної праці — відповів йому брат. — Українського війська у Львові є ще дуже мало, бо головні відділи ще не прибули з Чернівців на Буковині. Нам грозить небезпека від поляків, що досі жили у Львові. Сотник Вітовський розшукує молодого хлопця, який міг би зручно продертися через перешкоди і дістатися до головної команди польського війська.

Олесь аж руками сплеснув. Після точних вказівок від проводу Січових Стрільців він забрався до небезпечного завдання.

Сонце вже було низько і почало ховатися поза будинки. Олесь приспішив ходу і знову звільнив його, коли зблизився до польської дільниці міста. Переходячи на перехресті дороги він запримітив під стіною одного з будинків купу польських газет. Він швиденько вхопив кілька газет і знову прискорив свій хід. Коли зблизився до будинку, в якому містилася польська команда, побачив біля брами стійкового. Хоч серце билосся дуже скоро в його грудях Олесь спокійно пройшов з газетами в руках крізь браму, немов би щодня туди ходив. Вже в будинку, вибіг швиденько сходами на другий поверх. Опинившись на коридорі почав розглядатися обережно кругом та пильно прислухуватися усім звукам. Відважно зблизився до одних дверей і поглянув через дірку від ключа до середини кімнати. Там він побачив великий стіл довкруги якого були уставлені крісла. В кімнаті не було нікого. Олесь підійшов до других дверей. Знову заглянув через дірку від ключа до середини кімнати і побачив там кількох польських вояків, які переглядали військові однострої. Нараз один з вояків підійшов до дверей і одним рухом відкрив їх. Олесь відскочив вбік і заховався у слідуючій кімнаті. З-поза дверей почув, що кроки вояка зближалися в його сторону. Олесь розглянувся кругом і, не думаючи довго, заховався у великій шафі, що стояла під стіною.

В скорому часі кімната наповнилася людьми. Олесь зрозумів, що почалася військова нарада. За стіл сів старий польський полковник, який став пояснювати своїм старшинам намічені пляни. Нарada тягнулася дуже довго. Поляки точно обговорювали несподіваний напад на відділ Українських Січових Стрільців, що стояв у Львові.

- Ще цієї ночі примістимо скоростріл у будинку напроти централі українського уряду - говорив він, - і зробимо несподіваний наступ на стрілецький відділ.

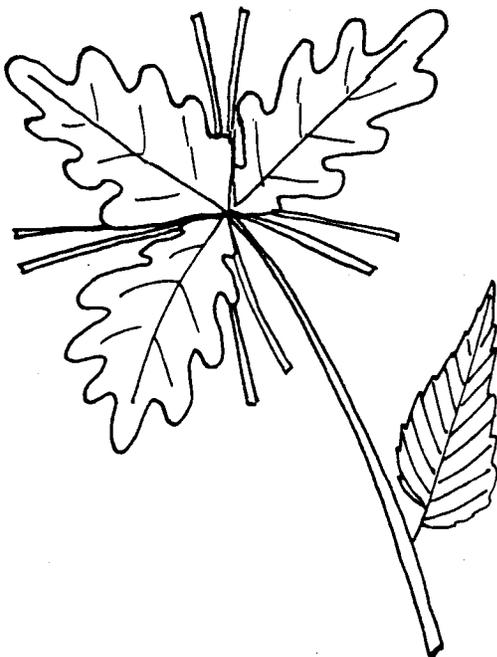
Наради скінчилися пізно. Коли польські старшини розійшлися, Олесь виліз з шафи, забрав із шухляди в столі всі документи і намічені пляни і подався з кімнати. Та з будинку вийти було нелегко. Всі двері були позамикані, а при брамі ще дальше стояв стійковий. Скакати звідси було зависоко, і він збіг сходами вниз, отворив в коридорі вікно і вискочив надвір. Опинившись на землі, він проповз поза угол будинку і забрехав немов собака. Коли почув, що стійковий прямує в його сторону, став на ноги й побіг в протилежний бік довкруги будинку до брами. Та обережний стійковий запрямитив його. Над головою у хлопця засвистіли кулі, одна, друга, третя. Олесь напружив усі сили і чим дужче подався вулицею вперед. Опівночі добіг до української військової команди. Тут віддав він сотникові Вітовському викрадені папери, переказав точно польські пляни, та розказав про свої пригоди в домі польської військової команди.

Сотник Дмитро Вітовський радісно стиснув руку хлопця-героя і зворушеним голосом промовив:

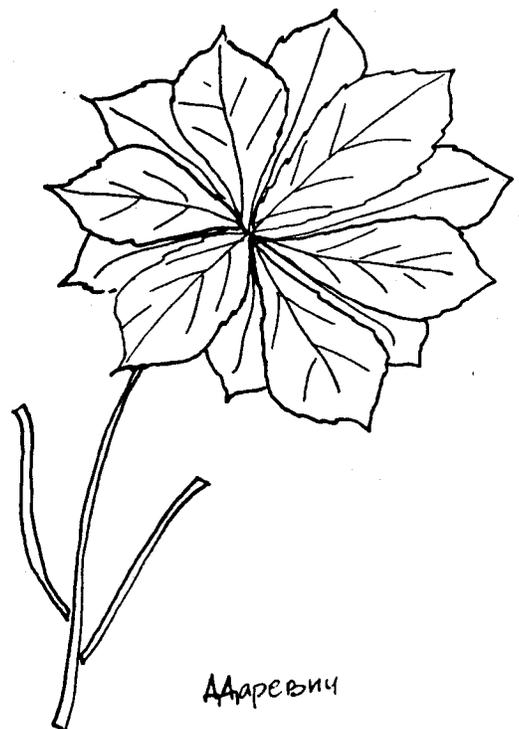
- Цієї ночі ти охоронив багатьох стрільців від смерти. Якщо в нас буде більше таких хоробрих хлопців як ти, то це велике свято Першого Листопада триватиме вічно. Спасибіг тобі, хлопче, від усього Українського Стрільцтва.

братчик І. Франів

КВІТИ ІЗ ЗАСУШЕНИХ ЛИСТНІВ

10

Адаревич

Остап Вишня

ЛЮБІТЬ КНИЖКУ!

Василько не дуже то любив книжку. І не надто уважно з нею поводився.

...Якось увечері ліг він спати і взяв книжку, щоб трохи почитати перед сном. Але Василько знав: коли читати лежачи, псуються від того зір і книжка; лежить Василько, читає і задрімав. А книжка — бух на підлогу! Картки у книжці зімнялися. Міцно заснув Василько, так міцно, що навіть не збудився від "бух".

І сниться Василькові, що він сам книжка. От і бере його, книжку-Василька, Оленка, яка також не дуже то шанує книжки, бере, читає і одночасно обідає. Борщ із ложки — кап — та на Василька-книжку. Гаряче йому, прикро, що борщ на нього капає, але нічого не може зробити Василько, він же ж книжка.

А потім схопили Василька-книжку Михайлик з Володем і давай на ній різні небелиці писати: "Читав Володя", "Цікава книжка", "Миколка-дурень" — отаке понаписували. Так, дослівно якби навмисне хтось у болото перо замочив і мазав, брудив Василька-книжку. А потім якийсь мазило-маляр засунув у книжку пензлі — цілком посмарував Василька-книжку.

А далі було ще гірше!

Оленка взялась Василька - книжку ножицями тяти — образки вирізувати. Боляче Василькові, так би й крикнув "рятуйте"!

Тільки Оленка ножиці забрала, хтось гаряче залізко поставив на Василька-книжку. Горить Василько-книжка, дим з нього куриться! Пече його...

Уже Василько-книжка не книжка, а одне клоччя.

Так сумно і гірко стало Василькові, що він аж збудився:

— Ой, що ж ви зі мною зробили?!

А згодом, догадавшись, що це був тільки сон, зідхнув з полегшою.

Зідхнув, трохи подумав і видумав гасло про книжку:

"Бережи книжку, — вона твій друг!"

І тепер уже не нищить Василько книжок і товаришів соромить, коли котрийсь не береже книжок.

Я — БІБЛІОТЕКАР

За моїм вікном ростуть
Кедри і смереки.
Гарне місце влітку тут
Для бібліотеки.

Друзі до моїх книжок
Додали ще тридцять.
Я ретельно їх розклав
На нових полицях.

І тепер у ранній час
Чи в обідню спеку
Читачі до мене йдуть
У бібліотеку.

Люблять вірші, загадки,
Василько і Таня.
Павлик просить лиш казки
Та оповідання.

Читачі до мене йдуть
Зблизька і здалека.
Завжди, радісно їх жду
Я ж бібліотекар.

Степан Жупанин

ЯК ПЕТРЕНКИ ХОТІЛИ МУДРИМИ СТАТИ

Одного разу родина Петренків сяділа при сніданку й думала, як їм розумними стати.

Справді, Ігнатій колись вчився в університеті, а діти Семена Єлисавета ходили до школи. Однак їхню родину не можна вважати хто-зна за яку мудру.

- Мудрість походить з книжок, - хтось сказав. - Люди, що мають книжки - дуже мудрі.

Вони тоді почали бігати по хаті й числити, які книжки у них є. Числили й числили та начислили вісім чи дев'ять шкільних читанок та одну куховарську книжку.

- Нам потрібна бібліотека, - сказав Семен.

І всі повторювали:

- Нам потрібна бібліотека ! Нам потрібна бібліотека !

- Треба тільки придумати, як нам набути бібліотеку, - сказала нани Петренко.

- Я завважила, що люди хвалять думання.

Всі сіли й довго думали. Нарешті Ігнатій видумав.

- Я зроблю бібліотеку ! У пивниці маємо дошки, є у мене молоток і цв'яхи.

Всі дуже тішились цєю думкою, аж поки Єлисавета майже обурено не заперечила:

- Але це ж буде лише шафа ! А де книжки ?

Всі знову сіли й думали. Семен підскочив й крикнув.

- Я знаю ! Я напишу книжку !

Всі здивувались !

- Так, - повторив Семен. - Книжки нас зроблять мудрими, тож я напишу книжку !

Всі пішли до вітальні та посідали, щоб писати книжку. Але не було чорнила. Що зробити ? Єлисавета казала, що чорнило можна зробити з жолудів й оцту. Рішили зробити чорнило. Хлопці казали, що жолуді можна знайти у лісі. Пані Петренко вбрала свій капелюх, хлопці вбрали гумові чоботи. Всі пішли до лісу шукати жолудів.

Жолудів було тяжко знайти. У лісі всього багато було: каштанів й водоських горіхів та маленьких ліскових горіжків, а ще більше звірок. Треба було багато знаходитися, щоб знайти жолуді. Нарешті вернулись додому майже не з порожнім кошиком - лише з двома жолудями.

Тоді виринуло питання оцту. Рештки оцту, що мали Семен вчора на холодець вилляв і оцту вже не було.

- Ходімо до пані професорки, - порадила Єлисавета. Родина вибралась до пані професорки, яка недалеко жила. Вона їм сказала, коли хочуть доброго оцту, то повинні поставити бочку сидру до пивниці й за рік - два буде у них оцту досхочу.

- Нам потрібно оцту ще сьогодні, - сказав Семен.

Коли пані професорка це почула, вона радо їм позичила горнятко оцту. Вдома змішали жолуді з оцтом і до вечора мали дуже добре чорнило.

Чорнило було, а Семенові ще потрібно пера. Ігнатій мав залізне, та Семен повчав, що всі поети і письменники пишуть гусячим пером. Близька порадила піти до курника.

Було вже темно. У них було три ліхтарі, а хлопці позичили ще чотири від сусідів.

Родина походом вибралась до курника. В курнику всі вже влаштувалися на ніч, тож треба було їм тихенько шукати пір'я. На бантах спали білі кури, чорні квочки, красі півні, жовті качки й сірі індики, але не було ні одної гуски. Вернулися до хати без пір'я. Коли хлопці з села побачили ліхтарі, позбігалися подивитися.

— Вечірня парада! — Тишились і зібралися навколо хати. Панство Петренки запросило усіх до хати, дали їм гостинця і роз'яснили, що це не була парада, а лише родина відвідувала курей.

Коли всі гості вже вийшли з хати, Семен сів до писання. Ігнатій згодився побігти до книгарні по перо. Всі пішли з ним. Власник якраз замикав двері.

Почувши їх прохання, вернувся до середини й продав їм перо.

Семен знову сів до писання, та не було паперу.

- Книгарня вже замкнена, - сказав Ігнатій.

Пан Петренко пригадав, що сьогодні мав прийти лист від тітки Агафії, то Семен міг би писати на конверті. Всі вибрались на пошту відібрати листа.

На пошті справді на них ждав лист. Всі дуже втішилися.

Одержавши листа, родина аж скрикнула з радості.

- Нам потрібно конверти, щоб Семен міг книжку написати, - роз'яснювала поштареві пані Петренко.

Поштар дав їм чистий аркуш паперу і вони пішли додому задоволені й раді.

Семен знову сів до писання книжки.

Тихенько, родина засіла довкола стола й дивилася. Він вже мав папір, перо і чорнило. Вмочив перо у чорнило, поклав на папір і сказав:

- Але я не знаю, що писати !...

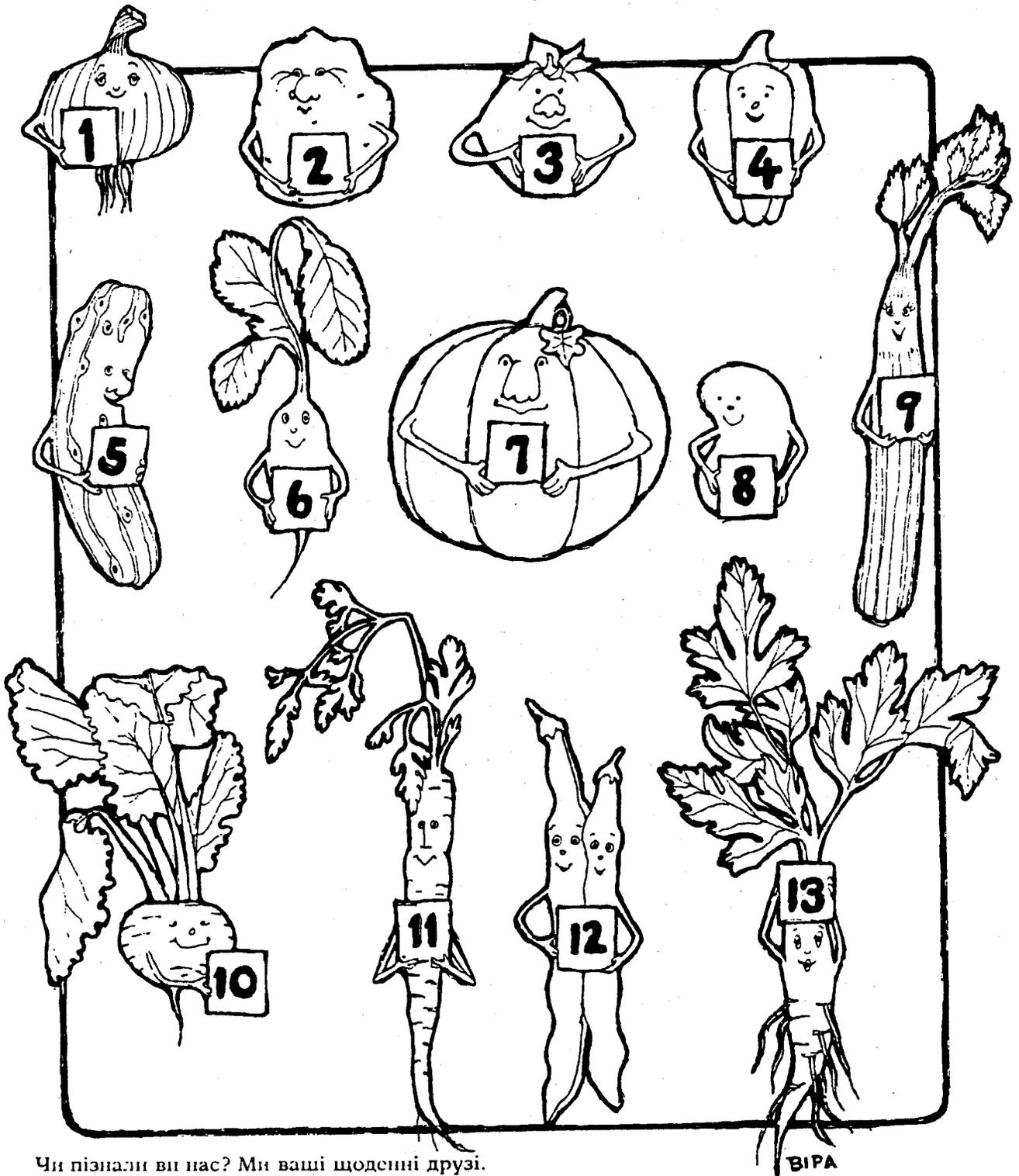

за Лусетою Гііл

" The Peterkin Papers "

перекладено Б. Улюць

ЯК НАЗИВАЄТЬСЯ ЦЯ ГОРОДИНА?

Чи пізнали ви нас? Ми ваші щоденні друзі.

1. цибуля 2. бараболя 3. помідор 4. перець 5. огірок 6. редька 7. гарбуз
8. бiб 9. салера 10. буряк 11. морква 12. квасоля 13. петрушка

М О В Н І Г Р И Д Л Я Н О В А Ц Т В А

РИМОВАНІ СЛОВА

Ведучий назначає відповідний протяг часу, за який кожний учасник гри має списати якнайбільше пар слів, які римуються: ніс - ліс, пісок - лісок. При кінці означеного часу, ведучий перевіряє списки. За кожен пару слів, написаних правильно, учасник дістає одну точку. Виграє той, що здобуде найбільше точок.

ОСТАННЯ БУКВА

До гри потрібно: ведучому - список 20 - 30 слів, дібраних так, щоб кожне слово кінчалося на іншу букву.

Учасники гри стають або сидять колом. Ведучий посередині. Ведучий викликає одне слово із свого списку. Хто перший з учасників скаже слово, яке починається на останню букву того слова, що сказав ведучий, здобуває собі одну точку. Виграє той, хто здобуде найбільше точок.

КОЛЬОРИ

До гри потрібно мішечок квасолі, яким можна кидати, або м'який м'ячик.

Учасники гри стоять колом. Ведучий посередині. Ведучий кидає до одного учасника мішечок, а одночасно називає якийсь колір і числить до п'ять. Учасник, до якого ведучий кинув мішечок, має відразу назвати якусь річ того ж кольору, звертаючи увагу на правильне закінчення слова.

Пояснити дітям: Не можна мішати граматичних родів окремих слів, - напр. "зелена" - відповідь має бути "трава", а не "ліс" чи "авто" /авто с "зелене", а ліс "зелений"/.

Під час гри, ведучий міняє граматичний рід слів /кольорів/, а учасники мусять уважно слухати, щоб правильно відповісти. Якщо учасник не відповість на час, або відповідає словом неправильного роду, виходить із гри. Виграють учасники, які найдовше грають без помилки.

СЛОВНИК

До гри потрібно мішечок квасолі або м'який м'ячик.

Учасники гри стоять колом. Ведучим може бути братчик, сестричка або дитина. Ведучий кидає мішечок до одного учасника, рівночасно називаючи якусь букву, наприклад "Б". учасник ловить мішечок, і не задумуючись каже слово, яке починається на "Б" і його коротенько пояснює. Якщо учасник задовго думає /можна назначити час/, чи дає неправильну відповідь, він сідає і ведучий кидає до іншого учасника мішечок.

УВАГА ! Гру можна грати на одну букву а.т. будувати одну частину словника, або для старших називати різні букви.

з молодшими дітьми легше грати на одну букву, бо вони тоді мають нагоду наперед подумати про слово.

Гру легко змінити чи примінити до теми сходин.

Приклади:

до природознавства: Ведучий називає назву квітки, дерева, звірятка,

а учасники відповідають що це або навпаки:

Ведучий: "ромашка" - учасник - "це квітка"

або Ведучий: "назви дерево" - учасник - "дуб"

так само до історії, географії і т.д.

Головне те, що діти не люблять сидіти. Кидаючи мішечок квасолі, вони рухаються, а рівночасно вивчають нові слова. Гра дає найбільше успіху коли грати коротко - 3 хвилини, але на кожних сходинах, міняючи гру, щоб підходила темі сходин.

С К О Р О М О В К И

Сестричка, не поспішаючи, читає скоромовку і кидає новачці хустку. Новачка повинна двічі, швидко і правильно повторити скоромовку. Якщо не зможе цього зробити - продовжує гру стоячи до того часу, поки не спіймає хустки знову і не повторить скоромовку швидко і чітко.

- I. Від тупоту копит пил полем летить.
2. Сів шпак на шпаківню, заспівав шпак пісню: так, як ти, не вмів я, ти не вмів так, як я.
3. Ходить квочка коло кілочка, водить діток коло квіток, вона каже квов.
4. Хитру сороку спіймала морока, а на сорок сорок, сорок морок.
5. Поле, поле поливали, на перепелів полжвали.
6. Босий хлопець сіно косить, роса росить ноги босі.
7. На ріці Лука спіймав рака в рукав.
8. Хто про Прокопа, хто про Прокопиху, а хто про Прокопишених дітей.
9. Тишком - нишком вийшла мишка із нори, В шкряботушки ніс і вушка до гори.
10. Цвіринчить горобчик, - сів спочить на стовпчик. Горобчик цвіринчить, - на стовпчик сів спочить.
11. Рогата корівка реве, Романко травичку рве.
12. Му^рлика муркоче - морозива хоче, Мур^лико руденький, - замерзнеш дур^ненький.

В І Р Ш І

1)

ХРІН

Запивавсь в долині хрін,
Що солодкий дуже він.
Скоштував його деркач,
Диркнув, кліпнув - та й у плач;
І два тижні не співав,
Тільки сльози витирав.

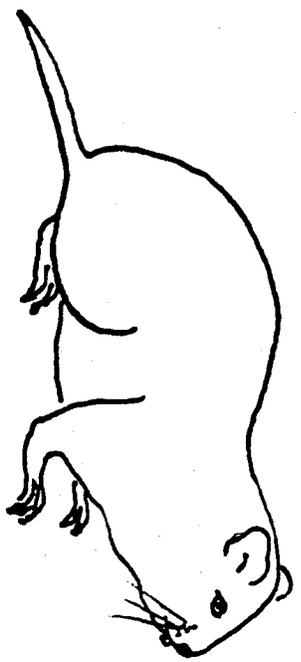
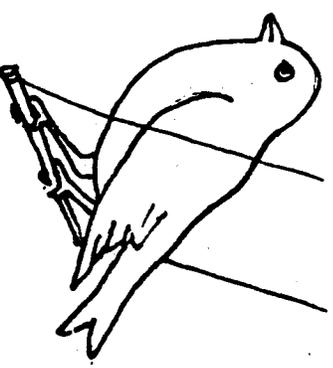
2)

КАПУСТА

Ми капусту роздягали,
Сто одежинок зди́мали,
А одешинки оці
Підуть нам на голубці.

ГАРБУЗ

Трипудовий гарбуз
На городі
Загруз.
А на цей гарбуз
Сів з дітьми
Чорногуз.
Каже він до діток:
- Сіли ми на горбок. -
І не зна чорногуз,
Що він сів
На гарбуз.

ЧИ ПІЗНАЄШ НАС?

МОРСЬКА СВИНКА

БІЛА МИШКА

КОТИК

ПАПУЖКА

КАНАРОК

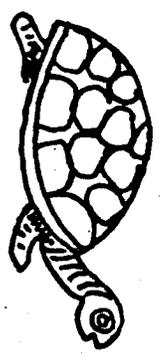
ХОМ'ЯЧОК

КРІЛИК

ЧЕРЕПАШКА

РИБКИ

ПЕСИК

ОСІНЬ

Настала осінь. Холодом
повіяло навкруг.
Все більш береться золотом
Зелений ліс та луг.

Від вітру коливаються
Пожовклі дерева,
А листя з них зривається
І пісеньку співа:

— Веселі танцюристи ми,
Мчимо у висоті, —
Листки, листочки, листики,
Червоні й золоті!

Зривасмоє ми зграями
З топольок та беріз,
Злітаємо, кружляємо
І падаємо вниз.

Та вітром знов піднесені,
Мчимо з височини.
Нам радісно! Нам весело!
Нам любо восени!

І піснею привабливі,
Листочки на дубках,
На вишеньках, на яблунях
Шепочуться в садках,

Хвилюються, шепочуться:
— Ой, як же нудно тут!
І нам давно вже хочеться
Звільнитися від пут.

Невже ніхто із прив'язі
Не схоче нас зірвать?
Не винесе, не вивезе,
Не пустить танцювать?!

— Та ви ж іще в зеленому,
Це каже їм вітрець, —
А в одязі буденному
Не можна йти в танець.

Як вдягнете убрання те,
Червоне й золоте, —
Легкі та вільні станете
І теж полетите!

Злітає листя зливою
І падає німе...
Вітрець пісні наспівує,
Та дужче й дужче дме!

13

Наталя Забіла

ЗАГАДКИ:

Прочитавши вірш, виповніть порожні місця у наступних словах:

Дерева названі у вірші:

1. — о — — —
2. — е — е — а
3. — у —
4. — ш — —
5. — б — — — я

Кольори названі у вірші:

1. З — — — тий
2. — е — е — ий
3. п — ж — — — лий
4. — е — — о — ий.

Слова, які описують рухи і звуки листя у вірші:

1. к — л — в — т — ся
- 2 зр — в — т — ся
3. — — уж — — ти
4. — л — т — ти з — — в — ю
5. п — д — т —
6. м — а — и
7. ш — пт — ти
8. — а — — ю — а — —
9. п — л — т — т — .

ЯК ЦВІРКУНИ УРЯТУВАЛИ ІСУСИКА

Італійська різдвяна легенда

Ілюстрації М. Дмитренка

Старий власник гостинниці, що стояла самотньо на полі при шляху з Вифлеєму до Назарету, провів до порога останнього гостя, побажав йому доброї ночі, замкнув двері на засув, прибрав зі стола кості до гри та глек з водою і загасив олійний каганець, що звисав зі стелі. Потім послав слугу спати, а сам при світлі свічки став підраховувати свій денний заробіток. Відділяв срібняки від мідяків і вдоволено бурмотів собі щось під носом.

Раптом нічну тишу порушив стукіт у двері.

Старий аж підскочив від несподіванки. Поклав великі червоні від праці долони на гроші і, повернувши голову в сторону дверей, голосно запитав:

— А хто там?

З-за дверей відзивався несміливий голос:

— Чи не можна б у вас заночувати?

— Нема вже місця. Ідіть собі далі! — неприємно відповів власник гостинниці.

— Нас троє... Ми дуже втомлені, а ніч така темна!... — почувся знову лагідний голос.

Старий скинув із себе фартух і накрив ним гроші на столі. Підійшов до дверей і трохи їх відхилив, щоб побачити, хто то мандрує в таку пізню пору.

Слабе світло свічки впало на обличчя старого чоловіка, що дивився на господаря благальним поглядом. Поза його плечима сіріло бліде, мов місяць, обличчя молодої жінки, що сиділа на ослі, тримаючи на руках малесеньку дитинку. Ослик, мабуть голодний, зривав листочки бур'яну, що ріс біля кам'яної огорожі, і сумно відзивався дзвінок, причеплений до його шиї.

— Така пізня пора, а ви, добрі люди, в дорозі? — промовив здивовано, але трохи м'якше власник гостинниці. — Але що я вам пораджу? У мене не знайдете захисту — повно нічліжан. Завтра в місті ярмарок...

— Та ми обійдемося і без кімнати, — лагідно настоював мандрівник. — Нам аби денебудь у кутку пересидіти до ранку...

— Я ж казав, що нема місця! — перебив його старий і, не ждучи, що він скаже, зачинив двері. Згорнув гроші в полу й пішов спати. Голос дзвоника, що звучав, мов жаліслива скарга, почав затихати в долині.

Але сон чомусь не приходив до господаря. Перед його очима почали зринати картини прожитого дня: мов тіні, пересувалися відвідувачі гостинниці, купці, мандрівники, глухо лунали удари кулаків об стіл, хльостали батоги, бряжчав посуд. Наприкінці думка спинилася на останніх подорожніх, що просилися на нічліг. Старий пригадав ніжне, мов янгольське, обличчя жінки з виразом великого, але без смутку, болю. Ні, таких людських облич йому ніколи не доводилося бачити! Видно, що ця жінка носила в серці якесь ясне терпіння...

Надворі зривалася буря. З пустелі налетів вітер. Він шумів у саду, сипав жмари піску на кам'яні стіни гостинниці і гудів під вікнами.

У серці старого зродився неспокій, обхопив його невидними пальцями і потиснув... Серце тривожно забилося. Він відчув, що його мучить сумління.

— „Хто така вона, ця жінка? — думав. — То не була звичайна людина. То, може, була переслідувана цариця з своїм вірним слугою. Куди вони пішли з-перед мого порога? Чи справді в мене вже не знайшлось би тихого кутка для них? А там же ніч, хуртовина...”

Не міг заснути, душа не мала спокою. Устав з постелі, засвітив світло, одягнувся і відхилив двері.

З темряви й піскового туману виринули постаті у блискучих панцерах. Брязнули мечі... Старий побачив перед собою озброєних вояків. Зніжковілий стояв на порозі, питаючи їх німим поглядом, чого бажають.

— Шукаємо трьох мандрівників: чоловіка, жінку й дитину. Жінка їде верхи на ослі. Мабуть, тут вони проходили. Ти, може, їх бачив? — запитав старшина.

Старий рішуче похитав головою:

— Нікого не бачив! У мене таких людей не було.

Але в душі подумав, що озброєна сторожа напевно женеться за тими людьми, що недавно ступали до його господи. Старий не знав, за що втомлені й сердиті вояки переслідують трьох невідомих утікачів, але відчув, що тепер ні за що в світі не зрадив би їх — навіть, якби вони ночували в його гостинниці.

У цю хвилину десь із темряви, з долини донісся голос дзвінка. Старий затремтів. Так, то був голос того самого дзвінка, що його мав на шиї ослик, на якому їхала та бліда жінка з дитиною!..

— Чусте дзвінок? Вони там! — крикнув старшина. — Гайда за ними!

Уже підніс руку з мечем, вказав напрям, і вояки зробили рух, щоб кинутися туди.

— Ви помиляєтесь! — промовив господар гостинниці. — То не дзвінок, то голоси цвіркунів. У моєму домі в запічку цвіркуни цвірігчать цілу ніч.

Старий навмисне сказав неправду. У його домі не було ні одного цвіркуна. Але в ту ж мить сталося диво: з гостинниці донеслася голосна пісня цвіркунів. Вона була така схожа на голос далекого дзвінка, що старшина, послуховавши уважно, притакнув:

— Ти сказав правду! Це цвіркуни...

Він сковав меч у піхву, дав воякам знак, і вони пішли за ним геть, у зовсім іншу сторону.

Маленький Ісус, Його Мати Марія та опікун Йосип були врятовані. Пісня цвіркунів завершила Іродових посіпак на іншу дорогу. Старий власник гостинниці, допомігши Пресвятій Родині уникнути небезпеки, направив свою помилку.

У пам'ять того чуда кожного року на Свят-Вечір розлягається по домах голосна пісня цвіркунчиків. Тоді вони співають найголосніше і найвеселіше. А діти, що всім серцем переживають радість Різдвяної Ночі, приєднуються до співу малих комахин і прославляють малого Ісусика своїми колядками.

Переказав М. М.

з "Веселки"

ЛІЧІЛКА

На ялинці зірка — раз!

На ялинці два горіхи — раз, два!

На ялинці три цукерки — раз, два, три!

І чотири шоколядки — раз, два, три, чотири!

На ялинці яблучко рум'яне,

Хто досягне, той і яблучко дістане!

ЧОМУ ВЗИМКУ ЯЛИНКА ЗЕЛЕНА?

(Казочка)

Ілюстрація П. Холодного

Це було давно-давно. Надходила зима. Дні ставали холодні. Всі пташечки полетіли в теплі краї. Тільки одна маленька пташечка не могла летіти: вона мала зломане крильце. Скакала по лісі й тихо плакала.

Потім подумала: „Може якийсь дерево прийме мене до себе на зиму. Піду запитаю”.

І поскакала вона до берези.

— Прекрасна берізко, чи можу я жити між твоїми теплими галузками аж поки не прийде весна?

— Іди геть! — сказала берізка. — Я мушу пильнувати своїх листочків узимку. Не маю часу для чужих пташок!

І бідна маленька пташечка поскакала до великого дуба.

— Великий дубе, чи можу жити між твоїми теплими галузками, поки не прийде весна?

А дуб сказав:

— Диви, яка вона! Ще б, може, хотіла їсти мої жолуді? Ні! Для тебе тут немає місця!

І маленька пташечка поскакала до верби.

— Чудова вербо! Чи можу жити між твоїми галузками, аж поки не прийде весна?

Верба затріпотала листям і сказала:

— Хитра! Я не розмовляю з незнайомими! Іди геть!

І бідна маленька пташечка поскакала далі, аж на край лісу.

Побачила її ялинка й питає:

— Куди скачеш, маленька?

— Не знаю, — сказала пташечка. — У мене болить крильце. Мушу тут зимувати, а дерева не хочуть прийняти мене до себе.

— Ходи до мене, — сказала ялинка, — в мене тепленькі галузки!

— І я можу там бути, аж поки не прийде весна? — спитала пташечка.

— Так, — сказала ялинка і простягнула до неї свої довгі галузки.

Сосна побачила пташку і сказала:

— А я тебе охоронятиму від вітрів холодних, бо я більша від ялинки.

Побачив ялівець маленьку пташечку і сказав:

— А я годуватиму тебе своїми ягідками цілу зиму.

Інші дерева дивувались.

— Я не приймаю чужих пташок, — сказала береза.

— Я не хочу розтрачувати своїх жолудів, — промовив дуб.

— Я з незнайомими не розмовляю, — додала верба.

Тієї ночі північний вітер прийшов до лісу на забаву. Він дмухав на листочки холодним подихом, і кожний листок, якого торкався вітер, летів на землю. Вітер хотів торкнутись кожного листочка в лісі. Він любив бачити дерева голі.

— Чи можу доторкнутись до всіх листків? — запитав він свого батька, короля Мороза.

— Ні, — сказав Мороз. — Ялинка, сосна та ялівець притулили до себе бідну пташечку і помогли їй. Треба їм лишити листочки.

І вітер обминув ці дерева. Відтоді ялинка, сосна та ялівець мають узимку свої листочки, зелені шпильочки.

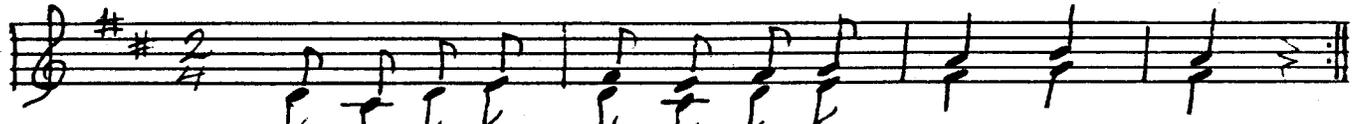
З англійської мови

Івга Шугай

з "Веселки"

В ВИФЛЕСМІ ДНЕСЬ МАРІЯ

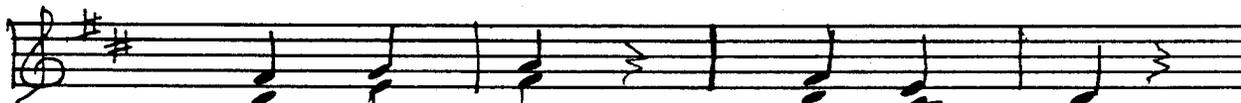
/церковна коляда/

В Ви́фле-с-мі днесь Ма-рі-я Пре-чи-ста
По-ро-ди-ла у вер-те-пі нам Хри-ста.

Сла-ва во виш-ніх Бо-гу, сла-ва во виш-ніх Бо-гу,

І мир всім на зем-лі!

В Ви́флесмі днесь Марія Пречиста
Породила у вертепі нам Христа.
Слава во вишніх Богу,
Слава во вишніх Богу,
І мир всім на землі.

Янгол з неба всіх пастирів вітає
І веселу цю новину звіщає:
Слава...

А зі сходу за зіздам йдуть царі,
Три преславні, прерозумні звіздарі.
Слава...

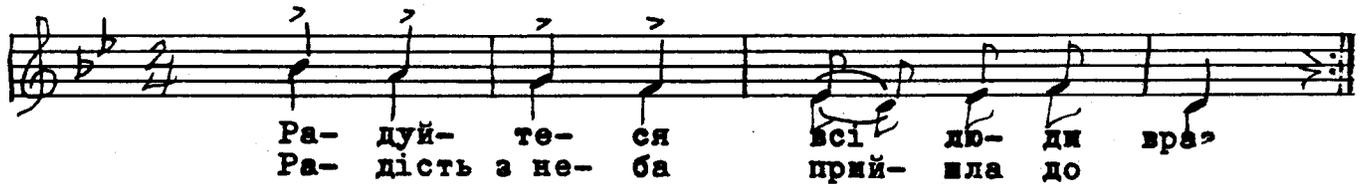
Ми Христові тех поклін свій віддаймо,
І разом з небесним хором співаймо.
Слава...

Влітку і взимку вбрання одне,
І кличуть дітки завжди мене,
Щоб я на свята
До них прийшла,
Цяцьок багато їм принесла.

РАДУЙТЕСЯ ВСІ ЛЮДИ ВРАЗ

/церковна коляда/

Радуйтеся всі люди враз
Радість з неба прийшла до нас!
Веселая нам новина
Породила Діва Сина
Марія! Марія! Марія!

Він зійшов до нас з висоти
Щоб грішний весь світ спасти.
Веселая...

І прибули три звіздарі
Що за світлом ішли зорі.
Веселая...

І пастирі дають хвалу
Свому Месії немало.
Веселая...

Даймо чисті і ми серця
Звеселімо Боже Дитя.
Веселая...

ЗИМОВА ПРОГУЛЯНКА „БІЛОЧОК”

Одного зимового дня “Білочка” із сестричкою Улею поїхали за місто до малого ліска над річкою. Уночі випав сніг, і все довкруги було вкрите свіжим, білим пухом.

— Тут нічого нема, тільки сам сніг! — почала нарікати Оля.

— Сніг, сніг, усюди сніг! Навіть стежки позамітало снігом, — додала Маруся. — Крім снігу, нічого не видно.

— Це вам тільки так здається. Ви добре приглядайтеся і напевно щось побачите, — відповіла сестричка Уля.

— Чи тут є вовки, прошу сестрички? — запитала Рома.

— Думаю, що ні, бо це заблизько до міста, але зайці напевне тут живуть.

— Прошу сестрички, я знайшла якийсь слід! Дивіться! Дивіться, як гарно виглядає стежечка! — закричала Стефа, яка ввесь час уважно розглядалася довкола.

Усі прибігли до Стефи і побачили ось такі сліди:

— Хто знає, яке звірятко залишило ці сліди? — запитала сестричка.

— О, зараз-зараз!.. Я раз бачила подібні сліди у книжці! — поспішила Стефа. — Чи це сліди зайця?

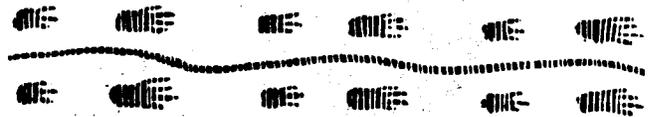
— Це слід якоїсь пташки — вгадувала Марта.

— Так, Мартусю! Це слід горобчика. Бачите оце дерево з червоними ягідками. Це горобина. Горобці сюди прилітають поживитись. Ідіть спокійно і не говоріть нічого, то може побачимо якусь тваринку чи пташку.

— Ходіть сюди, швидко! Тут щось є! — закричала Рома.

Новачки побачили дрібненькі сліди у снігу, що виглядали ось так:

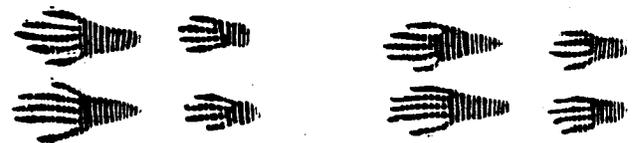

— Це бігла лісова мишка! — пояснила сестричка. — Бачите, як вона замітала сніг своїм хвостиком.

Незабаром новачки знайшли сліди більші від мишачих, але менші від зайчих.

— Ти вгадала! Так, Стефцю! — пояснила сестричка. — А тепер підемо далі. Може, знайдемо ще якийсь слід.

Незабаром новачки знайшли інший слід, що виглядав ось так:

Ці сліди кінчилися під старим дубом, і новачки самі вгадали, що це слід їх улюбленої білочки.

А чи знаєте ви, діти, які сліди за собою залишили в снігу у лісі пластові “білочки” і сестричка?

Сестричка Одарка

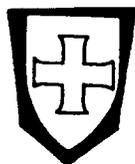
з “Готуйсь”

ДВАДЦЯТЬ ДРУГЕ СІЧНЯ

Мал. Хр. Зелінська

Все нозацтво знає, що сталося в Україні у дні 22 січня 1918 та 1919 року. Належно і в Вашій Станиці будуть окремі святкування, щоб вшанувати ці дні. Дня 22 січня 1918 року Українська Центральна Рада проголосила, що Україна буде Самостійна Республіка, а 22 січня 1919 року злучилися в одну Державу всі землі України. На малюнку бачите герб України, тризуб, а біля нього герби українських земель: Наддніпрянщини (Архангел Михаїл), Галичини (Лев), Буковини (Тур), Карпатської України (Ведмідь). Того дня Українська Держава стала С о б о р н а.

СКЛАДАННЯ ЗАЯВИ ВСТУПУ

Упродовж 6-8 зайнять новак-прихильник /не носить однострою/ запізнається з іншими новаками-прихильниками чи новаками, поволі включається до новацького гурту, вивчає "заяву вступу", а батьки полагоджують формальності впису дитини до Пласту вкл. з придбанням новацького однострою. У визначений виховником день новак-прихильник приходять в однострою, але без хустки, на збірку гнізда чи спеціальні сходини самостійного роя /а якщо лише декілька новаків-прихильників - на апель станиці/, щоб скласти заяву вступу.

Новак-прихильник складає заяву вступу індивідуально, яку приймає гніздовий згл. впорядник самостійного роя.

На команду: "До заяви вступу виступлять новаки-прихильники ..."
/Якщо лише один - "Новак-прихильник ... до заяви вступу виступи"/, новаки-прихильники виступають з кола і стають на три кроки перед гніздовим, біля якого стоїть його помічник, звичайно впорядник даного роя, який держить в руках хустки та обручки до хусток. Гніздовий /впорядник самостійного роя/ підходить до новака-прихильника й питає:

"Чи Ти запізнався уже з пластунами новаками?"

"Чи Ти хочеш належати до новацького гурту?"

"Чи Ти знаєш заяву вступу?"

"Прошу сказати", новак-прихильник говорить: "Хочу бути..."

Тоді гніздовий, одержавши від помічника хустку, робить декілька фалдів і накладає їх поверх коміра, говорячи: "Приймаю Тебе до Уладу Пластунів Новаків", подає йому ліву руку і вітає його новацьким привітом "Готуйсь!" Новак підносить зігнуену в лікті праву руку з випрямленими і відхиленними від себе двома пальчиками в формі "У" /латинське В/ і відповідає: "Готуйсь!"

Потім гніздовий підступає до другого новака-прихильника і переводить ту саму церемонію складання заяви вступу.

Чергова команда: "Привітаємо новопринятих новаків привітом "Готуйсь!"
Кінцева команда по заяві вступу: "Новаки вступити на свої місця".

Замітка:

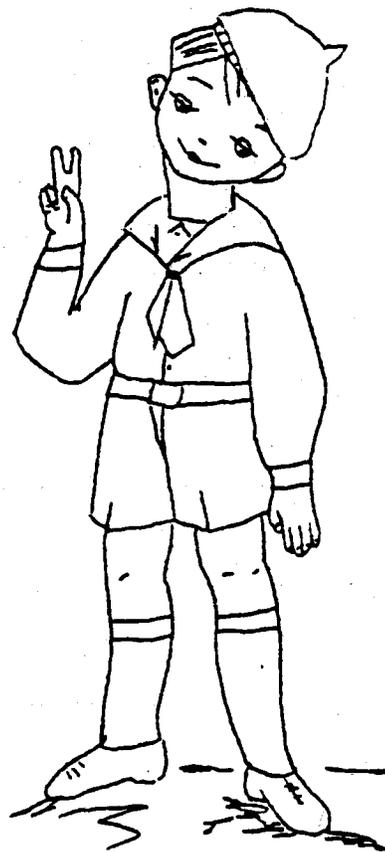
1. Церемоніяли є однакові в УПН-ів і УПН-ок. Тому в УПН-ок читай "новачка", "новачка-прихильниця" там, де є написані: "новак-прихильник", "новак".
2. Під час церемоніялу складання заяви вступу не питати новаків: "Чи приймаєте його до новацького гурту?", бо можете наразити новака-прихильника і себе на неприємності й прикрості, коли якийсь пустун зробить прикрий жарт, вигукуючи: "ні!".

Я _____
СЬОГОДНІ СКЛАВ ЗАЯВУ ВСТУПУ.
"ХОЧУ БУТИ ДОБРИМ ПЛАСТОВИМ НОВАКОМ.
ПРОШУ ПРИЙНЯТИ МЕНЕ ДО НОВАЦЬКОГО ГУРТУ."
ОДЕРЖАВ НОВАЦЬКУ ХУСТКУ
І СТАВ СПРАВЖНІМ НОВАКОМ.

ГНІЗДОВИЙ _____
ПРИЙНЯВ НАШ РІЙ

ДО _____ ГНІЗДА

ГОТУЙСЬ!

СКЛАДАННЯ ОБІЦЯНКИ ТА ІМЕНУВАННЯ

Новак, який виповнив вимоги до 1-ої проби, був допущений і з успіхом перейшов новацький змаг першої новацької проби, а також ігровий комплекс "Сторожі рідного вогнища", складає Новацьку Обіцянку на станичному апелі, збірці гнізда чи на сходинах самостійного роя або за згодою гніздового на таборі. Новацьку Обіцянку та іменування переводить гніздовий згл. впорядник самостійного роя.

Викликані новаки стають в ряд три кроки перед гніздовим, якому асистує один з впорядників /впорядник даного роя/. Гніздовий дуже коротким словом впроваджує новаків до основного церемоніалу, нпр.: "Новаки! Ви виповнили вимоги до 1-ої проби, успішно перейшли новацький змаг і ігровий комплекс "Сторожі родинного вогнища". Зараз Ви складатимете новацьку обіцянку".

Команда: "Струнко". Гніздовий: "Повторяйте за мною -

Обіцяю: Любити Бога й Україну
помагати другим,
придержуватись Новацького Закону"

Команда: "Спочинь". Гніздовий підходить з асистентом до новака і прикріплює новацьку відзнаку /орляткс/ до сорочки, 25 мм над серединою лівої грудної кишені.

А потім каже: "Іменую тебе новаком жовтодзюбом" і прикріплює відзнаку першої проби до лівого рукава, посередині між ліктем і напліччям. Подає новакові жовтодзюбові ліву руку, вітаючи його привітом "Готуйсь". І так гніздовий переводить церемоніал з кожним новаком.

Команда: "Привітаємо новоіменованих новаків-жовтодзюбів тричі "Готуйсь"

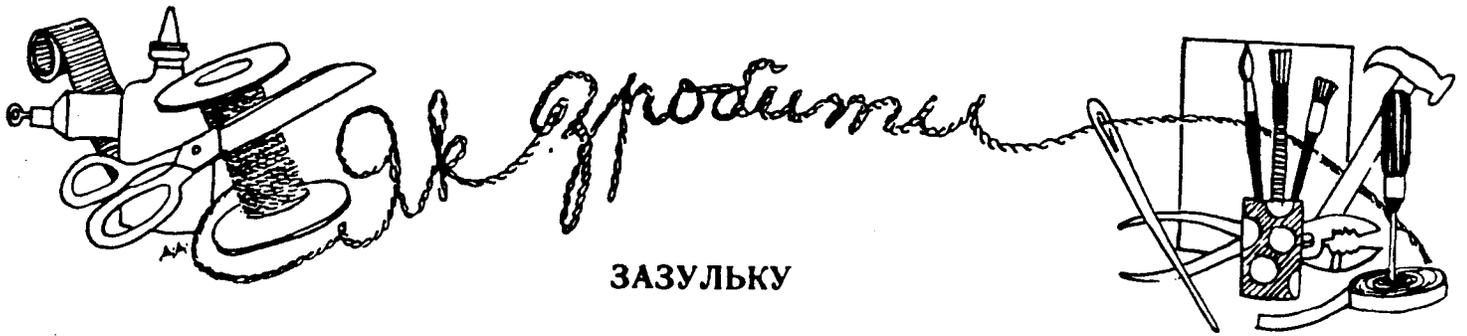
Кінцева команда: "Новаки-жовтодзюби вступити на свої місця".

§§§§§§§§§§

Аналогічно переводимо іменування юних орлят і орлят /"Іменую Тебе юним орлям", "Іменую Тебе орлям"/.

ПРИЗНАННЯ НОВАЦЬКИХ ВМІЛОСТЕЙ

На збірці гнізда згл. на сходинах самостійного роя гніздовий /впорядник/ а на таборі звичайно комендант вручає новакові посвідку здобуття вмілості чи вмілостей. Гратулює йому а новаки вигукують тричі "Слава".

ЗАЗУЛЬКУ

Потрібно:

- 2 лушпинки з волоського горіха,
- картону на спід (чорного),
- пензля і чорної та червоної фарб,
- ножичок, клею і олівця.

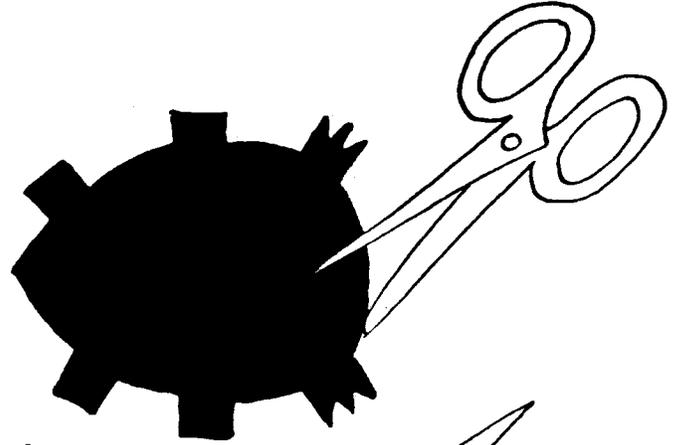
Як зробити?

1. Обрисуйте контур шкаралупки горіха на картоні, як показано на рис. 1. Дорисуйте 6 лапок.
2. Витніть цей спід сонечка, що нарисований як на рисунку ч. 2.
3. Приклейте шкаралупку до споду з картоника і розмалуйте червоно-чорними кольорами.

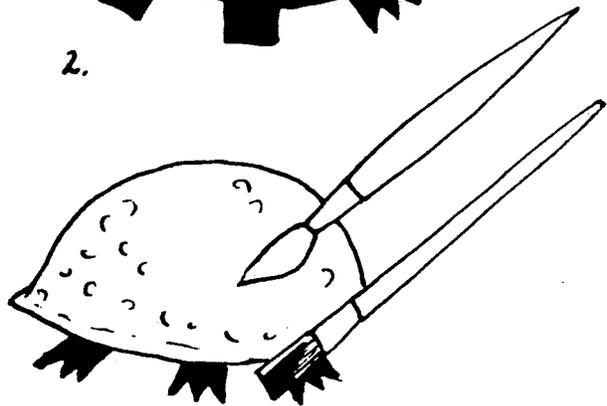
Спробуйте почепити два сонечка ниткою на стіні кімнати для декорації.

А хто потрапить зробити таким самим робом жучка?

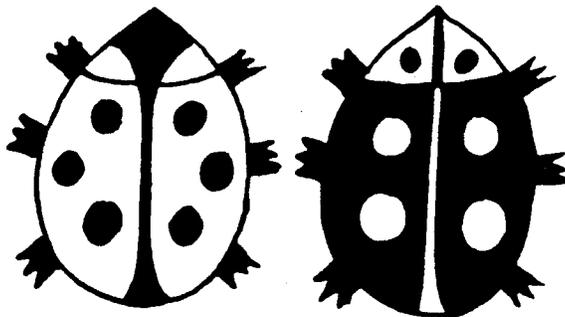
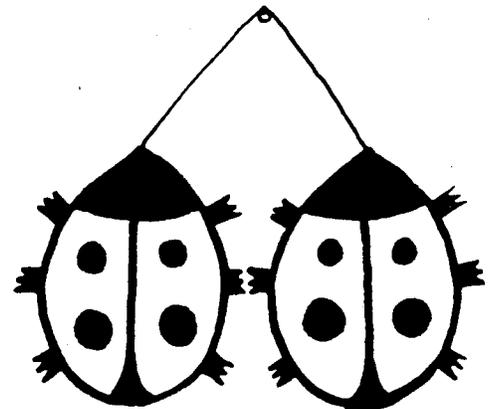
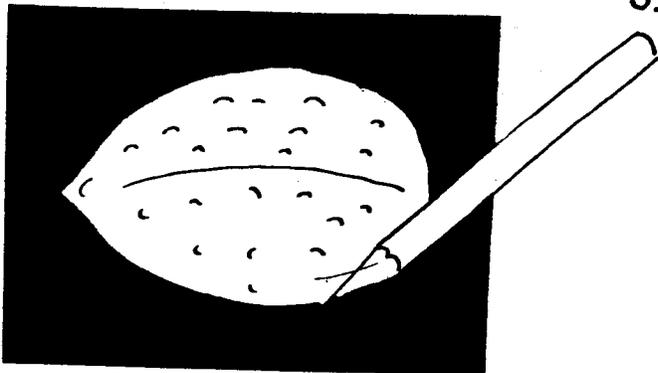
Сестричка Одарка

2.

3.

з " Готуйсь "

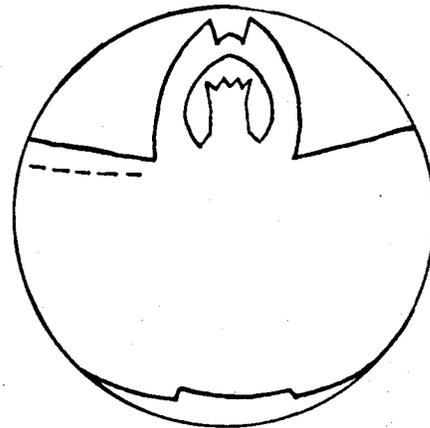
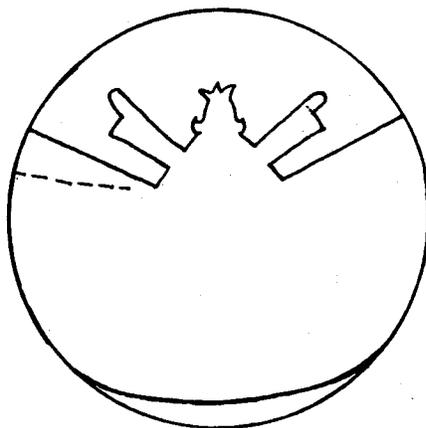
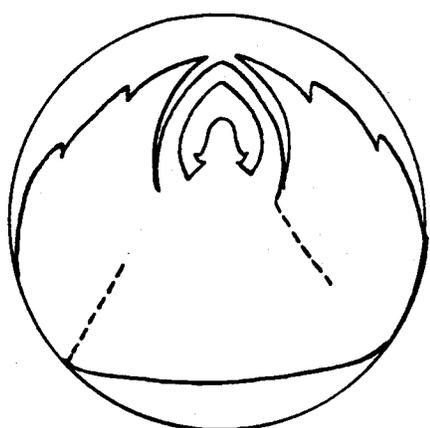
ЯК ЗРОБИТИ ЯНГОЛА, ТРЬОХ ЦАРІВ І ЦАРІВНУ СНІЖИНКУ?

Потрібно: білого або кольорового паперу, ножичок, циркля, олівця, кольорових олівців або фарб із пензлем.

Що робити? Нарисувати олівцем і цирклем на папері коло, а в ньому янгола, трьох царів чи царівну сніжинку як подано. Обличчя та одягу можна розмалювати кольорами. Силуетки витя-

ти ножицями, протинаючи зазначені ломаною лінією місця. Заложити в протяті місця край одяжі й руки, поставити на столі та... милуватися. Можна також зробити із цього іграшку на ялинку, або різдвяну декорацію до дитячої кімнати, завісивши на нитці.

Подала сестричка Одарка

ЦІКАВА ЯЛИНКА

Погляньте лиш на неї та напишіть, які тут забавки!

ГРИ ЗИМОЮ НА СНІГУ

ЗАПАМ'ЯТАЙ СЛІД

Тип: чуттєва - на снігу

Перебіг: РІЙ А. сідає так, щоб РІЙ Б. міг оглядати черевки його членів впродовж 1 - 2 хвилин. Потім один з роя А. перейде на снігу так, щоб ніхто з роя Б. цього не бачив. Згодом гніздовий покликую кожного новака на черзі з роя Б. і цей має визнати хто з роя А. зробив даний слід.

Заввага: не дозволяти новакам сідати на сніг.

ЗАБЕРИ ПРЕДМЕТ

Тип: рухова на снігу

Перебіг: Новаки стоять двома лавами, одна проти другої у віддалі 10 - 20 кроків. Посередині між лавами накреслити коло. В центрі кола стоїть стіл, на якому покладено якийсь предмет. На умовлений знак з одної лави вибігає новак та намагається захопити предмет. Трьох новаків з протилежної лави цілять в нього сніжками. Якщо новакові вдасться взяти предмет з кола, не будучи поціленим, здобуває для своєї групи одну точку. По 3 - 5 перебігах лави міняються ролями. Виграє лава, що здобуде найбільше точок. Гру проводити в теплий зимовий день. Звернути увагу новакам, щоб не збивали твердих снігових куль, в голову ціляти не вільно.

КРИЖИНИ

Тип: рухова на снігу

Виряд: каліця і крижина для кожного новака.

Участь: рій - гніздо

Перебіг: Новаки розміщені на майдані невеликими групами - ролями. Проти кожної групи, що стоїть навколо на віддалі 11 - 15 кроків, на снігу накреслене колесо. На умовлений знак новаки котять свої крижини у назначене колесо. Виграє той, хто перший кригнув крижину. Якщо участь бере гніздо, то слід зробити змагання між першунами роя за мистецтво гнізда.

СТРІЛЬЦІ

Тип: рухова на снігу.

Участь: рій.

Перебіг: Змагання стоять рядом 10 - 15 кроків від цілі. Кожен на черзі кидє до цілі не 5 разів сніговою кулею. Якщо новак на 5 метрів здобуде 5 точок - стає мисцем. Хто матиме найбільшу кількість точок - цей переможець. Такі самі змагання перевести лівою рукою.

ПЕРЕХІД ЛІНІЇ ВАРТОВИХ

Тип: теренова на снігу.

Участь: гніздо.

Виряд: снігові кулі.

Перебіг: Учасників ділимо на дві частини. Одна - вартеві, уставляються розстрільною в густозалісеному терені. Вартеві узброюються сніговими кулями. Друга частина має завдання перейти через лінію вартевих. Коли вартевий побачить когось з другої групи, ціляє в нього сніговою кулею. Якщо вцілить, то той виходить з гри. Виграють вартеві, якщо не прокустять у визначеному часі /нів години/ колонни противників.

ПАМ'ЯТНИК

Тип: рухова на снігу.

Участь: гніздо.

Перебіг: Гру переводити ролми. Новаки розташовуються у різних кінцях майдану, в однаковій віддалі від центру. На декілька кроків від центру, зі сторони від кожної групи накреслюють лінії. На знак кожний новак котить снігову кулю в напрямі до центру. Група новаків, що перша прикотить кулю, намічує план будови пам'ятника і виконує при співраді інших роїв. З хвилиною зібрання всіх куль в центрі, доцільним є зробити черерву, підчас якої можна перевести іншу гру.

Гри надав: Сірий Орел Микола С.

ЗАГАДКИ

Біле, як сорочка, пухнате, як квочка.

Крил не має, а гарно літає.

Що це за птиця, що сонця боїться?

Паде згори — не розіб'ється,

Пусти в воду — розплинеться.

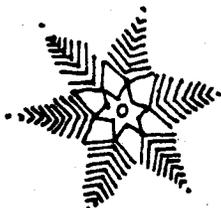
Скрізь узимку я мандрую,

Вправно вікно помалюю.

Пофарбую поле й ліс,

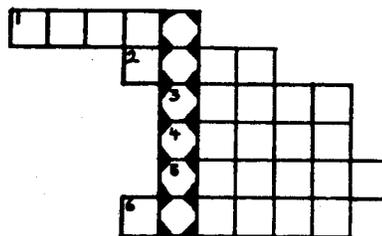
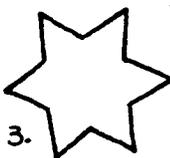
Твої щоки, навіть ніс.

(Подав братчик Ірко)

ХРЕСТИКІВКА

Букви згори вниз у темніших квадратах дадуть назву свята у місяці січні. У квадратах поземо умістять назви намальованих довкола хрестиківки речей.

сестричка Люба Пясецька

	УПН-ів	УПН-ок
1975/76		ст.пл. Сузанна Бардич
1976/77		пл.сен. Ірина Круцько
1977/78	пл.сен.Микола Свідер- ський	пл.сен. Ірина Круцько
1979	кр.реф. УПН – С.О.	Оксана Тарнавська

<u>Стан новацтва:</u>	<u>рік</u>	<u>н о в а к и</u>	<u>н о в а ч к и</u>	<u>р а з о м</u>
	1949	10 /1 ср/	12 /1 ср/	22
	1952			
	1954			
	1955	125 /3 гн/	100 /3 гн/	225
	1959	165 /3 гн/	107 /3 гн/	272
	1964	104 /3 гн ІЗ ср/	149 /2 гн І 6 ср/	253
	1969	86 /4 гн І 2 ср/	117 /4 гн І 8 ср/	203
	1974	69 /3 гн І 1 ср/	114 /4 гн І 1 ср/	183
	1979	53 /3 гн І 3 ср/	58 /3 гн І 4 ср/	111

Станиці - гнізда - новацьке таборування.

Як правило діяльність новацьких частин і їх таборування було тісно пов'язане з діяльністю станиць і тому згадка про гнізда й таборування новацтва буде подана за станицями більше чи менше інформативно в залежності від одержаних матеріалів. Новацьке таборування переводиться як правило в часі від 24.XII. до 3.I. на своїх постійних таборових площах, розбудованих для потреб пластового виховання. У Двілейних Пластових Зустрічах /КПЗ/ новацтво різних гнізд творило окремі табори в межах КПЗ. Про це будуть подані інформації окремо.

Аделаїда

Зліва вправо пл.сен.:

М. Шевчик,
Я. Андрухович,
Р. Олесницький,
Е. Гурко.

Працю новацтва відновив пл.сен. Ярослав Андрухович, ЛЧ, по його виході з ККП в дні 2.ІІ.1952, переймаючи на себе обов'язки гніздового. Згодом гніздо затверджено, як 1-ше Гніздо "Карпатський Світ". Приблизно між 1955 і 1963 воно було найчисленніше /до 72/ за час свого існування. В 1979 р. був гніздовим пл.сен. Мирон Лапка.

Формування гнізда новачок тривало доволі довго й було затверджене в 1956 р. під назвою 6-е Гніздо "Квіти Українського Степу"; гніздова - ст.пл. Тая Карпенко. Гніздовою в 1979 р. стала ст.пл. Леся Шляхтич.

Участь новацтва в станичних таборах була численна. В 1954 р. новачки й новачки взяли участь у пластовому таборі "Чорноморці", переведому спільно з Пл. Осередком у Мельбурні, над морем Алдінга. Новацтво взяло участь у таких таборах: 1955 - "Верховина" в Сларе; 1956 - "ім. О. Тисовського" в Кананді; 1958 - "Полонина" /31 н-ів/; 1959 - "Батурин" /в тому 16 н-ів/; 1961 - "Чорногора" в Еганга /22 н-ів/; 1962 - ОПЗ на "Соколі", Мельбурн; 1963 - ? /новачки/; 1964 - "Червона Калина" /новачки/; 1965 - ? /новачки/; 1966 - ? /в тому 12 н-ів/; 1967 - ОПЗ в "Холодному Ярі", Сідней /3 н-ів/; 1968 - "Листопадовий Чин"; 1970 - "Бескид" на власній площі /18 н-ів/; 1971 - ОПЗ в Аделяїді /17 н-ів/; 1972 - участь у спільному таборі Пласт-СУМ ім. Т.Чупринки на сумівській площі "Орлик" на острові Гайндмарш /14 н-ів/; 1973 - "Конотоп" /н-ів 16/; 1974 - Квілейний Табір УПН на "Соколі", Мельбурн /16 н-ів і 13 н-ок/; 1975 - "До Мети" на площі "Бескид" /23 н-ів, 16 н-ок/; 1976 - ОПЗ у Сідней; 1977 - "Крути" на "Бескиді" /н-ів 10/; 1978 - "Вільні Гори" /новачки/; 1979 - Квілейний Новацький Злет" на пл. площі "Бескид", Аделяїда. Н-во таборувало у спеціально збудованих куренях.

Брізбен /Квінсланд/

Пл. Станиця в Брізбені офіційно оформилася щойно в 1960 р. Несистематична праця з новацтвом велася від 1954 р. Гніздові: ст.пл. Леонід Тимчур і ст.пл. Валя Прулевич. Насправді діяли лише самостійні рої аж до 1979 р., коли то затверджено 8.Гніздо "Весняні Квіти" - гніздова: пл.сен. Геня Бобешко. В 1979 р. новачками займалася ст.пл. Геня Дудка.

Новацтво взяло участь у таких станичних таборах:

- 1961 - "Балка Сірого Лева"; ком. - пл.сен. Микола Свідерський.
 - 1963 - "Кавказ" під проводом ст.пл. Богдана Білинського.
 - 1964 - станиця взяла участь в таборі "Маківка" в Сідней.
 - 1965 - "Балка Лиси Микити"; ком. пл.сен. Микола Свідерський.
 - 1967 - "Ясні Зорі", новацький табір під проводом ст.пл. Петра Гупала.
 - 1968 - "Червона Калина" під час великодніх ваканцій; ком.пл.сен. Р.Павлишин.
 - 1970 - "Кобзар" під час великодніх ваканцій,
- "Лісова Пісня" під час різдвяних ваканцій.
 - 1972 - "Зелена Діброва", ком. пл.сен. Р. Павлишин.
 - 1973 - "Стрілецька Пісня", під проводом ст.пл. Михайла Піскора.
 - ? - "Беркут", ком. ст.пл. Петро Струк, табір відбувся в приміщеннях.
 - 1976 - участь у ОПЗ в Сідней.
 - 1979 - "Степова Квітка" під проводом ст.пл. М. Павлишина.
- Станичні табори переводилися під шатрами вкл. з новацтвом.

Мельбурн і довколишні пластові осередки в Вікторії

З уваги на обмежені матеріали інформації недостатні щодо дії УПН.

У 1955 р. існували: Одне гніздо УПН-ів - членів 21 і одне гніздо УПН-ок членів 36.

У 1979 р.: 3-тє Гніздо УПН-ів "Діти Нетрів", гн. пл.сен. І.Осідач, чл. 15.
2-є Гніздо УПН-ок "Приятелі Природи", гн. ст.пл. І.Цабанюк, чл. 8.
12-є Гніздо УПН-ок "Українські Квіти", гн. пл.сен. М.Семків, чл. 8.
Самостійні рої: новаків у Джілонг /3/, Баларат /1/
новачок у Джілонг /4/, Баларат /1/, вп. пл.сен.
Анна Овчаренко.

Станиця Мельбурн придбала в 1960 р. 130-акрову площу 75 миль на захід від Мельбурну й назвали її "Сокил". Тут відбулися: КПЗ в 1962 р., Квілейний Табір УПН в 1974 р. Як правило кожного року відбувалися новацькі табори.

У пов'язанні з Станицею Мельбурн діяли пластові осередки в Джілонг, Баларат, Нобл Парк, Саншайн. Рівнож пластова група в Гобарті, Тасманія, спрямовувала своїх членів до таборів на "Соколі" від часу її заснування в 1964 р.

Сідней /НСВ/

З уваги на недостатні матеріали інформації про дію УПН обмежені.

У 1955 р. діяли 2 гнізда УПН-ів, членів 57, і 2 гнізда УПН-ок, членів 45.
У 1979 р.: 5-є Гніздо УПН-ів "Лісові Звірята", гн. ст.пл. С.Василик, чл. 12.
4-є Гніздо УПН-ок "Польові Квіти", гн. пл.сен. Д.Гладна, чл. 15.

Станиця Сідней закупила в 1952 р. таборову площу в Інглеборн, над річкою Джорджес, і назвала її "Холодний Яр". Там відбувалися станичні табори.
У 1964 р. - "Маківка" з участю новацтва з Брізбену. У рр. 1970 і 1976 КПЗ.

Канбера /Столична Територія/

Як правило число новацтва було мале /сам. рій/ - вих. пл.сен. О. Жуківська.

Квілейні Пластові Зустрічі /КПЗ/

- 1962 - "Сокил" з нагоди 50-річчя Пласту.
- 1967 - "Холодний Яр"
- 1971 - "Бескид" для відмічення 60-річчя Пласту.
- 1974 - "Сокил" з нагоди 50-річчя УПН; ком. підтаб. новаків - пл.сен. Р.Савчак, уч. 53; ком. підтаб. новачок - ст.пл. О.Дудинська, уч. 51.
- 1977 - "Сокил" для відмічення 25-ліття таборування у Вікторії.
- 1979 - "Бескид" для відзначення 55-ліття УПН, Міжнародного Року Дитини, а зокрема Року Пластової Дитини. Учасники з Канбери, Сідней, Мельборну, Баларату, Джілонгу й Аделайди. Команданти підтаборів: новаків - пл.сен. Мирон Лапка, новачок - пл.сен. Віра Жилан.

Новацькі вишколи:

За приблизно 25 років переведено 3 вишколи: 2 вишколи впорядників в 1968 і 1975 під проводом пл.сен. Анатолія Жуківського й пл.сен. Оксани Тарнавської. 24.XII.1977 - 3.I.1978 - 71.РОВ-Гніздових XII на "Соколі" - ком. Старий Орел бунч. С.О. Електро II /ст.пл. М.Жилан/; уч. 22 /УСП-13, УПС-9/.

Ординий Круг: До половини 1979 був лише 1 член О.К. С.О.Медвідь /А.Жуківський, один з кращих знавців нов. справ, кр.реф. вишколу/. Згодом число зросло до 9 дійсних членів, які є всі активні. Репрезентантом О.К. є С.О. Крапка /О.Тарнавська, видатна виховниця і авторка численних нов. пісень, кр.реф.УПН/. До цих варто додати такі прізвища: М.Шевчик, М.Лапка, О.Судомляк, І.Круцько, О.Цабанюк, А.Овчаренко, В.Шевченко, М.Жилан, М.Семків, Р.Савчак, О.Дудинська.

фото - Святківський

↑ Провід та учасники
71.РОВ-Г XII, "Сокіл"
Справа вліво стоять
С.О. Крапка, С.О. Мед-
відь, С.О. Електро II.

←
Новацтво прийшло з
колядою до вишкіль-
ного табору. Між но-
ваками Старий Орел.
Справа під евкаліп-
том С.О. Олесь Ца-
банк.

--:--:--:--:--:--:--:--:--:--

Огляд історії УПН в Австралії опрацьовано на основі матеріалів зібраних С.О. Крапкою. Широ дякую всім співпрацівникам, зокрема невідомому пластунові - пл.сен. В.Лабаз ? /історія 1-го Гн. "Карпатський Світ" вкл. з залученими копіями зразкової книги гніздового/, пл.сен. Тані Карпенко-Прадун і Орисі Чубата-Судомляк /виготовлення історії 6-го Гн. "Квіти Українського Степу" в Аделїді, пл.сен. О.Павлишин /історія станиці Брізбен/.

Історичний нарис фрагментарний. Прохаю про доповнення: новацтво в станицях Мельбурн і Сідней; новацьке таборування /час, місце, провід, учасники та ін/.

- - - - -

Увага! Увага! Великобританія!

Я не одержав ще числа новаків і новачок в 1979 р. Ч е к а ю !

Лісова
Поляна

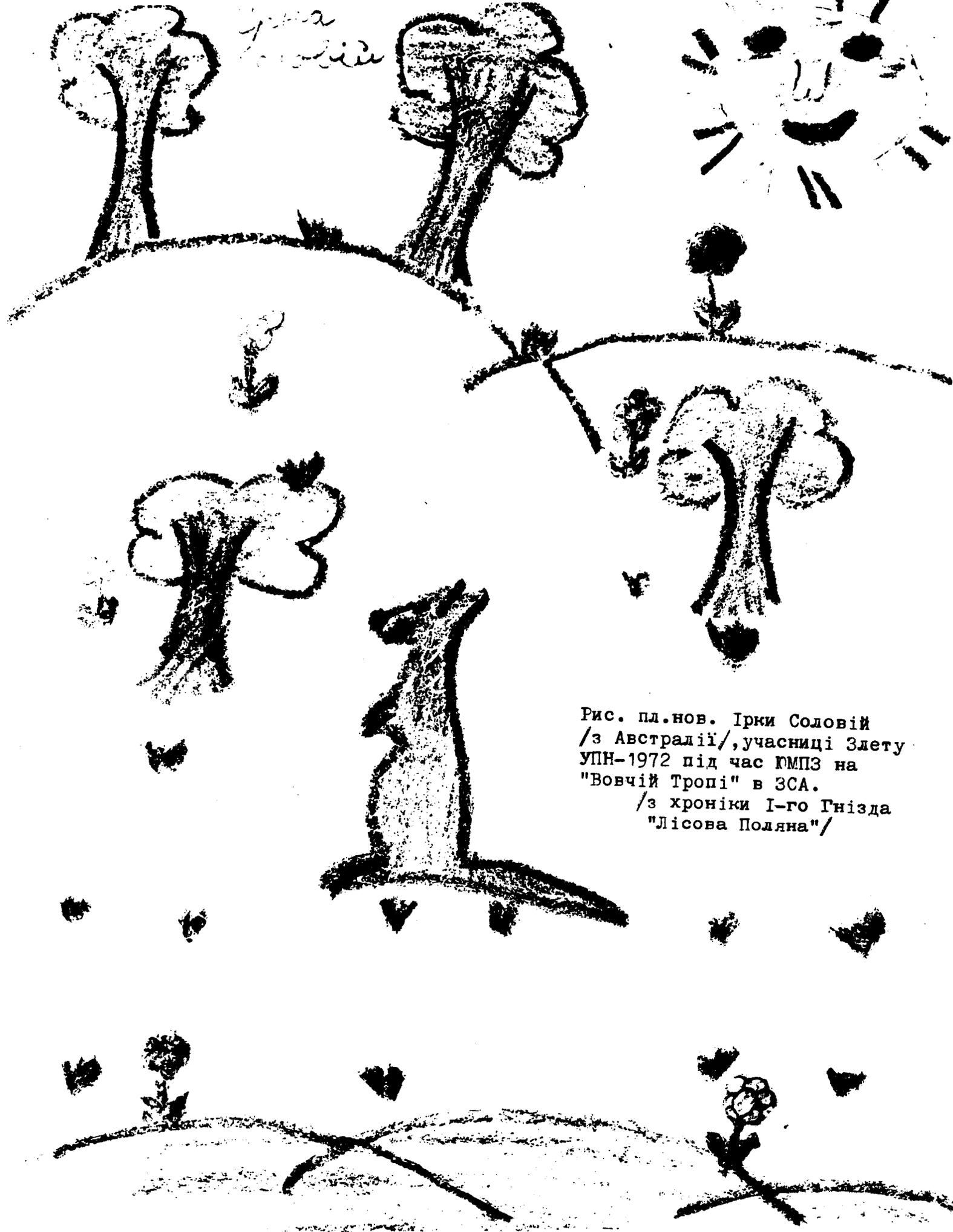

Рис. пл.нов. Ірки Соловій
/з Австралії/, учасниці Злету
УПН-1972 під час КМПЗ на
"Вовчій Тропі" в ЗСА.
/з хроніки І-го Гнізда
"Лісова Поляна"/